

# Drinkwaterbesparing

FACTSHEET



Kennisdossier  
Watertransitie

## Watertransitie en drinkwater

**Ons watersysteem staat onder druk door droogte, snelle afvoer van water, toenemend watergebruik, vervuiling en verzilting. We moeten anders met water omgaan om het systeem beter bestand te maken tegen klimaatverandering en om genoeg schoon water beschikbaar te houden voor natuur, drinkwater, industrie en landbouw. Dit wordt de watertransitie genoemd.**

De watertransitie vraagt om andere keuzes in de inrichting van het land, zodat er voldoende en schoon water beschikbaar blijft. Om de drinkwatervoorziening in de toekomst veilig te stellen is het ook belangrijk zuiniger om te gaan met (drink)water en het beschikbare water te hergebruiken. De grote uitdaging is om handelingsperspectieven te ontwikkelen die helpen deze verandering in het bestuurlijke en fysieke watersysteem vorm te geven, waarbij de waarde van water voorop staat.



## Beleid voor drink- waterbesparing

Zuinig omgaan met water is één van de pijlers van de watertransitie. Het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (*lenW, 2024*) omschrijft maatregelen om te komen tot 20% minder drinkwatergebruik in **2035**. Voor huishoudens betekent dat een afname van 129 naar 100 liter drinkwater per persoon per dag (**lpppd**). Bewustwordingscampagnes gaan een belangrijke rol spelen om mensen te stimuleren zuiniger met water om te gaan. Bij nieuwbouw en renovatie wordt waterbewust bouwen de standaard. Zakelijke gebruikers worden aangemoedigd om hun drinkwatergebruik met 20% te verminderen.

## De waterbesparings- opgave

Het is belangrijk om drinkwater bewust en zuinig te gebruiken en zo de watervraag structureel te verminderen. Waterbesparing kan een belangrijke bijdrage leveren aan het inrichten van een klimaatrobuust watersysteem. Daarvoor is een gezamenlijke inzet nodig van drinkwatergebruikers (huishoudens, bedrijven, landbouw), overheden en drinkwaterbedrijven.

**2035**  
**100 lpppd**

**Het doel voor 2035 voor de vermindering van het huishoudelijk drinkwatergebruik.**

# Drinkwaterbesparing in huishoudens

## Naar 100 lpppd

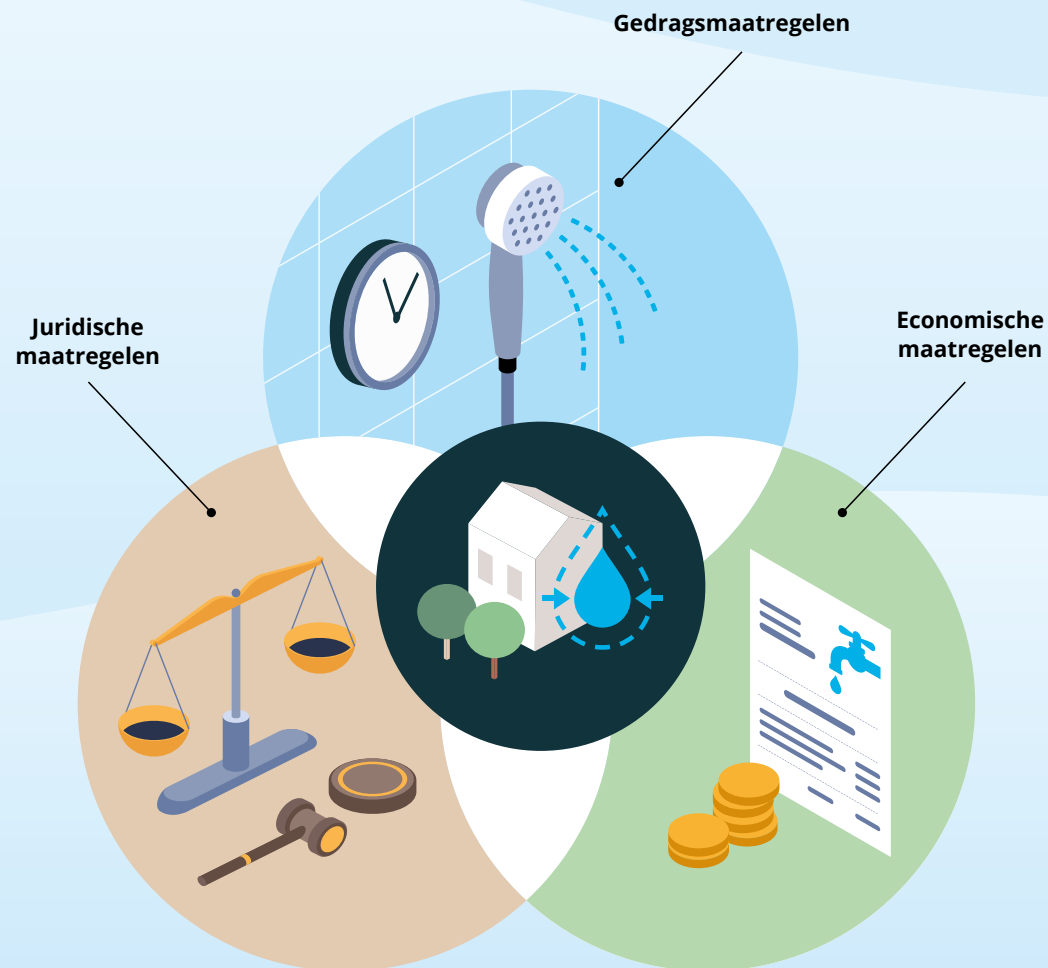
Thuis bewuster omgaan met water kan op veel manieren: van korter douchen tot een waterzuinige douchekop aanschaffen, de wc spoelen met regenwater, of tijdens droogte de tuin niet sproeien. Overheden en drinkwaterbedrijven kunnen waterbesparing thuis stimuleren met communicatie(-campagnes), economische maatregelen (bijvoorbeeld tariefdifferentiatie) en juridische middelen (zoals sproeiverbod). Echter, elke maatregel afzonderlijk heeft een beperkte bijdrage. Alleen met sturend beleid, een gezamenlijke inspanning en een combinatie van maatregelen kunnen we het doel van 100 lpppd in zicht brengen.<sup>1</sup>

## Gedagsverandering

Met gedragsmaatregelen zijn relevante, maar beperkte besparingen te realiseren, bijvoorbeeld door in te spelen op een sociale norm. Gedragsbeïnvloeding is echter reversibel en algemene bewustwordingscampagnes of oproepen tot waterbesparing hebben slechts een tijdelijk effect. Het werkt prima als je tijdens droogte de piekbelasting wilt verlagen, maar voor structurele waterbesparing is een permanente gedragsverandering nodig. Daarvoor is het belangrijk mensen inzicht in hun lange-termijnwatergebruik en regelmatige feedback op hun waterbesparing te geven, bijvoorbeeld met slimme watermeters.<sup>2</sup>

## Sturende maatregelen

Met juridische en economische maatregelen kunnen overheden sturen richting substantiële waterbesparingen. Denk aan een verbod op regendouches, of hergebruik van grijswater in bestaande woningen. Met zulke sturende maatregelen is het mogelijk besparingsambities te halen, maar het is minder gewenst om verplichtingen op te leggen. Over deze maatregelen moet ook niet lichtzinnig worden gedacht. Zo stuit de uitvoering vaak op bezwaren tegen significante investeringskosten, gezondheidsrisico's of onbedoelde neven-effecten op het leidingnet.<sup>1,3</sup>





## Zakelijke gebruikers: 20% besparing

In de industrie blijven nog veel waterbesparingsmogelijkheden onbenut: voor zakelijke gebruikers is water geen grote kostenpost, en de huidige wet- en regelgeving ontmoedigt waterhergebruik. Zakelijke grootverbruikers ervaren vrijwel geen druk vanuit het drinkwaterbedrijf voor waterbesparing. Drinkwaterbedrijven hebben mogelijkheden om waterbesparingen bij zakelijke klanten te stimuleren en laagwaardig gebruik van drinkwater te beperken, bijvoorbeeld door waterscans aan te bieden en de gevolgen van de keuze tussen drinkwater en industriewater inzichtelijker te maken.<sup>4</sup>

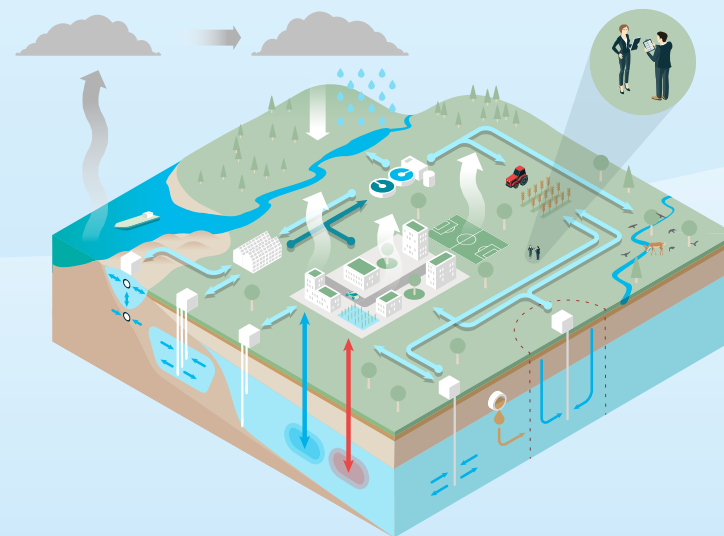


## Waterbewust bouwen

Bij nieuwbouw en renovatie wordt inzet van waterbesparende technologieën en regen- en grijswatersystemen overwogen. In Vlaanderen heeft dit bijgedragen aan een verlaging van het drinkwatergebruik. Het aandeel nieuwbouw ten opzichte van bestaande bouw is echter relatief klein, en daarmee is de bijdrage aan de waterbesparingsopgave voor 2035 beperkt. Bovendien wordt waterbewust bouwen vaak belemmerd door hogere kosten, beperkte capaciteit in de installatiebranche, duurzaamheidsuitdagingen en complexere afstemming met bewoners. Bij waterhergebruik en regenwatersystemen moet de volksgezondheid goed worden geborgd.<sup>1,3</sup>

## Waterbeschikbaarheid vraagt om een systeembenadering

Drinkwaterbesparing staat niet op zichzelf. Voor een klimaatrobuust watersysteem zijn ook maatregelen nodig om water te infiltreren en vast te houden. De kwaliteit van onze bronnen moet beschermd blijven en mogelijkheden voor aanvullende bronnen zoals brak grondwater, zeewater, of RWZI-effluent moeten verder verkend worden. Voor een nieuwe balans tussen watervraag en -beschikbaarheid is een systeembenadering essentieel. De drinkwatervoorziening is immers een onlosmakelijk onderdeel van de omgeving.<sup>5</sup>



# Combineer maatregelen om voldoende drinkwaterbesparing te realiseren

Om de drinkwaterbesparingsambitie te halen, moeten alle mogelijke maatregelen breed ingezet worden. Bewustwordingscampagnes alleen zijn niet genoeg. Een sturende overheid kan bijdragen aan een forse tempoversnelling door consistente beleidslijnen te hanteren. Zet het regionale watersysteem centraal en beschouw watergebruik, de benodigde waterwinning en zuiverings- en distributiecapaciteiten steeds in onderling verband. Drinkwaterbesparing is niet hetzelfde als waterbesparing en daarmee niet gelijk aan een klimaat-robuust watersysteem.

Inschatting drinkwaterbesparing in lpppd\* – voorbeelden van maatregelen<sup>2</sup>

| Gedragmaatregelen                                               | lpppd       |
|-----------------------------------------------------------------|-------------|
| Vergelijking totaalverbruik met anderen                         | 0,6 – 2,2   |
| Stimuleren gebruik kleine wc-knop                               | 0,7 – 1,2   |
| Persoonlijke feedback met slimme watermeter                     | 2,2 – 5,7   |
| Economische maatregelen                                         | lpppd       |
| Integraal waterverbruikstarief                                  | 0,7 – 2,0   |
| Kostencommunicatie koppelen aan energieverbruik                 | 1,7 – 7,0   |
| Financiële beïnvloeding aankoopgedrag                           | 0,8 – 3,3   |
| Juridische maatregelen                                          | lpppd       |
| Tijdelijk verbod op tuinsproeien                                | 0,3 – 1,2   |
| Verplichting regenwater voor toilet ( <i>nieuwbouw</i> )        | 0,2 – 0,3   |
| Verplichte cascadering drinkwater ( <i>bestaande woningen</i> ) | 12,8 – 21,3 |

\* liter per persoon per dag bij realistische inschatting (laag – hoog) van landelijke toepassing



## ADVIES

### Zorg ook voor een duurzame balans tussen watervraag en waterbeschikbaarheid

Voor een proactieve positionering van drinkwaterbedrijven in de watertransitie, is duidelijkheid gewenst over de relatie van de maatregelen met achterliggende doelen en waarden, zoals droogte en milieu-impact (natuur, biodiversiteit), energie- en grondstoffengebruik (duurzaam, circulair), integraliteit (water-energie-voedsel-leefomgeving), veerkracht en robuustheid (leveringszekerheid). Een duidelijk, samenhangend beeld kan bijdragen aan de bereidheid bij drinkwaterklanten om drinkwater te besparen en zo bij te dragen aan de watertransitie.

## Lees meer

1. 100 liter per persoon per dag. Welke waterbesparingsmaatregelen zijn nodig?, BTO 2023.037
2. Drinkwaterbesparing: Bereidheid en waterbesparend gedrag bij huishoudens, BTO 2023.077
3. Factsheet: Waterbewuste oplossingen in huis
4. Drinkwaterbesparing bij zakelijke grootverbruikers: een verkenning vanuit vier perspectieven, BTO 2022.057
5. Waterbeschikbaarheid en droogte lange termijn: syntheserapport, BTO 2024.038

Deze factsheet is onderdeel van het 'Kennisdossier Watertransitie'. KWR Water Research Institute heeft de factsheet opgesteld voor Waterwijs, het collectief onderzoeksprogramma van de waterbedrijven.

Auteur: Jos Frijns, KWR • Datum publicatie: april 2025 • Vragen: [waterwijs@kwrwater.nl](mailto:waterwijs@kwrwater.nl)



FACTSHEETS



OPLOSSINGS-  
RICHTINGEN



HANDELINGS-  
PERSPECTIEF

Benieuwd naar het  
hele kennisdossier?  
**Lees het hier**

